

Emili Grahit i Papell

Després de llarga vida dedicada a les investigacions històriques, ha mort l'advocat gironí don Emili Grahit i Papell. Havia començat publicant treballs a *La Renaixensa*, *Revista històrica-latina* i *Revista de Gerona*; però les seves obres de més consistència són la *Reseña histórica de los sitios de Gerona en 1808 y 1809*, *Gerona bajo la dominación francesa de 1640 a 1652*, *El inquisidor Fray Nicolás Eymerich* i *Memorias y noticias para la historia de la villa de San Feliu de Guixols*. Molt pacient en les tasques d'arxiu, potser pecava per excessiva amplitud en acceptar i publicar documents d'importància secundària. De totes maneres la seva producció és ben digna de lloança i ben profitosa per als estudis d'història de Catalunya, especialment del temps de la invasió napoleònica. Rendim la més fervent expressió de la nostra respectuosa recordança.

Lluís Klüpfel

El 16 de maig de 1913, morí tràgicament a l'Empordà, a l'edat de vint-i-cinc anys, el doctor alemany Lluís Klüpfel. No havia encara sortit de la Universitat que ja s'havia enamorat de la història de Catalunya, lluny d'aquesta terra i abans de conèixer-la. Decidit a dedicar la seva activitat al conreu del nostre gloriós passat, s'establí llargues temporades a Barcelona, fent profitoses investigacions a l'Arxiu de la Corona d'Aragó, i fruit de son pacient treball foren una interessant Memòria, publicada per la *Revista d'Historia Social i Econòmica* amb el títol de *Els funcionaris de la Cort d'Aragó i la llur administració central a les darreries de la XIII^a centuria*, i un volum (el n.º 35) de la copiosa i notable col·lecció de monografies històriques que publica l'editor Rothschild, de Berlín, dirigida pels professors Finke, Below i Meinecke. Aquest llibre, intitulat *La política exterior d'Alfons III d'Aragó (1285-1291)*, conté punts de molt interès i acaba amb un apèndix referent a la política interior d'aquell sobirà, a ses bregues amb el partit d'oposició i a ses relacions amb l'Església. D'ell en parlèm amb més extensió a la part de Bibliografia.

Com digué molt bé la Víctor Català en l'article necrològic que publicà la *Il·lustració Catalana*, era en Klüpfel no sols un intel·lectual, sinó un home de bon dat manifesta i de perfecta educació, d'educació innata, tradicional, no merament externa. Catalunya, sempre agraïda als estrangers que li demostren bon afecte i consideració als conservarà tot temps la memòria del Dr. Klüpfel.

Publicacions interessants per a la nostra història

Dintre dels anys 1913-14 a què correspon el present volum, no ha desmerescut la producció històrica catalana. És de justícia col·locar en primer lloc la publicació, per l'Excm. Ajuntament de Barcelona, de la important obra, escrita en el segle XVIIe i conservada fins ara inèdita, *Rúbriques de Bruniquer*. El susdit Ajuntament ha continuat la publicació del *Manual de novells ardis*, que arriba ja al volum 16.

També ha prosseguit l'Acadèmia de la Història la sèrie de *Cortes del Principado de Cataluña* amb els volums 17 i 18, que comprenen les Corts de Barcelona de 1431-34, i el volum 19, referent a les Corts de Barcelona de 1436-37. En el *Boletín* de la mateixa Acadèmia, interessen a la història catalana els següents treballs: *La cristiandad baleàrica hasta fines del siglo VI, apuntes históricos*, pel P. Fidel Fita; *Una carta hebrea de Solsona* (de l'any 1310), referent a la comunitat jueva de Verdú, del mateix autor; *La judería de Verdú, apuntes históricos*, per Mn. Serra i Vilaró, amb una llista de 32 hebres de diferents llocs de l'Urgell i extracte de lletres llatines d'afers dels jueus dels anys 1298, 1379, 1386 i 1400; *Tres cédulas hebreas halladas en Solsona*, pel P. Fita i que sembla procedeixen d'un lloc del Llenguadoc nomenat Verdun-sur-Garonne, dels anys 1276, 1304 i 1306.

El Sr. Monsalvatge ha acabat, en el present bieni, amb la publicació del volum III, sa darrera obra *El Obispado de Elna*, de la qual es tracta més avall. *Les cases de Templers y Hospitalers en Catalunya*, per Joaquim Miret i Sans, encara que fou començada a estampar en 1910, no ha acabat fins a 1913. Havem de mencionar també la *Historia del sitio, defensa, asalto y evacuación de Tarragona en la guerra de la Independencia (1811-13)*, per D. A. Alegret (Barcelona, 1913); *Prats de Rey y la Mare de Deu del portal, notes històriques*, per Mn. Antò Vilà (Manresa, 1913); *El receptari de Manresa y la mort del Infant en Jaume, comte d'Urgell*, per Oleguer Miró (Manresa, 1913); *Historia de la ciutat de Balaguer*, per fra Josep M.ª Pou (Manresa, 1913), de la qual es fa recensió especial; *Monografia històrica del Santo Cristo de Manacor*, per Mn. A. Truyols (Palma, 1914); *L'antiga*

Universitat de Valls, per Fidel de Moragas (Valls, 1914) de la qual va una nota en la Bibliografia d'aquesta Secció de la Crònica; *Gènesi de la Monarquia Catalana, assaig històric social*, per Martí Roger (Barcelona, 1914); *Monografía histórica sobre las órdenes militares de Oriente y especialmente sobre la del Hospital de San Juan de Jerusalén*, pel canonge D. Joànn Ayneto (Lleida, 1914).

El *Butlletí del Centre Excursionista de Catalunya*, en tot el bieni, sols ha donat, com a pertanyent a història catalana, l'article de Mn. Pere Pujol, *De la guerra contra Joan II, conveni entre la Vall de Ribes i el rei Lluís XI de França (any 1463)*. El *Butlletí del Centre Excursionista de Vich* conté per a la nostra secció els següents treballs: *La dedicació de Llusà*, per M. T.; *Genealogia de la Casa Altarriba de Sant Julià de Vilatorrada*, per Mn. Gudiol; *Quelcom referent al Castell y familia Orís*, per Josep Sala i Molas; i *Cronología notarial de Vich y sa comarca*, per Josep Sans.

En el *Butlletí de l'Academia de Bones Lletres* s'hi han publicat un treball de D. Francesc de Bofarull, *Los dos textos catalán y aragonés de las Ordenaciones de 1333 para los Judíos de la Corona de Aragón*; un de Mn. Pere Pujol, *Mudança en la elecció de sepultura per lo rey Alfons I*; un de Mn. Antò Vilà, *Lo senyoriu feudal de Castellgalí*; tres del senyor Jordan d'Urries, traductor de fragments dels llibres dels doctors Hans E. Rhode, Ludwig Klüpfel i Karl Schwarz, intitulats, respectivament, *Der Kampf um Sizilien in den Jahren 1291-1302*, *Die äussere politik Alfonsos III von Aragonien 1285-1291* i *Aragonische Hofordnungen im 13 und 14 Jahrhundert*. A més D. Ricard del Arco hi ha publicat *Tres cartas de población inéditas é interesantes*, pertanyents a les viles aragoneses d'Ainsa, Almodévar i Sarinyena, i totes de la XII^a centuria; D. Ernest Moliné i Brasés, el *Receptari de Micer Johan*, datat de 1466; i D. Joaquim Miret i Sans, *Notes sobre la expedició del Rey Pere lo Gran a Berberia* i *Los noms personals y geográfichs de la encontrada de Terrasa en los siglos X^e y XIe*, formant una col·lecció de 152 documents inèdits de dites centuries. Finalment, en el mateix *Butlletí* l'Academia ha reimprès, amb un proemi del Dr. Comenge, un fullet de molta raresa, *La Vacuna en España o Cartas familiares sobre esta nueva inoculación*, pel Dr. D. Francisco Pigullem, obreta que formarà un capítol de la història del moviment científic a Catalunya.

La investigació històrica a la comarca extrema meridional de Catalunya l'està conreant amb lloable constància D. Frederic Pastor i Lluís. Com que no surt per ara a la llum més que en forma d'articles en els periòdics de Tortosa, resulta encara més necessari apuntar-los en aquesta crònica. En el diari *El Restaurador*, ha donat durant l'any 1913 els següents treballs: *La cruz del arrabal de Ferrerías*, *Los síndicos y procuradores de Tortosa*, *Notas de archivo*, *Tortosinos distinguidos*, *El portal del Romeu*, *Plagas y calamidades públicas*, *El dogma de la Inmaculada en Tortosa*; i, durant 1914, *Somatenent en Tortosa*, *Glorias é hijos ilustres de los Colegios Reales y Universidad de Tortosa*, *La medicina en Tortosa en los siglos XIV y XV*, *La calle del Temple*, *Los bosques de Tortosa y la caza de montería*, *La Catedral de Tortosa*, *La expulsión de los Jesuitas en 1767* i *Tortosa histórica, el reloj público*. Plens igualment de noves inèdites i curiositats locals són els articles que l'esmentat Sr. Pastor ha publicat dintre els esmentats dos anys en el *Diario de Tortosa*, intitulats: *Los libros de clavarios y provisiones*, *Las puertas de la ciudad* i *Antiguos usos y costumbres públicas*; així com en el diari, també tortosí, *El Tiempo*, amb els títols de *El horno de Remolinos*, *Deportes y justas en el río Ebro* i *Cherta y Aldover*. Finalment, a la revista *La Zuda*, Boletín del «Orfeó Tortosí», hi té publicats, en 1914, *De la solempnitat fahedora en Tortosa per la mort del rey Pere IV d'Aragó*, *Castillo de San Jorge de Alfama*, *Gestas tortosinas*, *Páginas del absolutismo en Tortosa* i *El poblado y ermita de la Aldea*. En aquest darrer periòdic hi ha donat a conèixer en Marià Galindo un curiós treball històric de *Las ferias de Tortosa*. El mateix Sr. Galindo ha publicat també a Tortosa un llibre, útil per a completar l'estudi de la lluita dels catalans contra l'odiàt Joànn II, amb el títol de *Guerra civil en Tortosa y su comarca en los años 1461 á 1466* (Tortosa, 1913).

Col·laboració estrangera a la història de Catalunya

El treball més directament interessant per a la nostra història que en el bieni 1913-14 ha donat l'erudició francesa és el segon volum del *Catalogue des actes de Jaime Ier, Pedro III & Alfonso III rois d'Aragon concernant les Juifs*, per en Jean Régné, arxiver de l'Ardèche; volum que comprén els documents del rei Pere el Gran, en nombre major de vuitcents. En la mateixa *Revue de Études Juives*, han publicat els Srs. J. Miret i Sans i Moïse Schwab una Memoria titulada *Documents sur les juifs catalans aux XIe, XIIe et XIIIe siècles*, on estudien i transcriuen documents bilingües llatins i hebraics de jueus barcelonins dels esmentats segles i fan observacions sobre la part paleogràfica hebraica-catalana i la seva correlació amb l'hebraica-provençal. *Les Jésuites de la province*